

ואף לא במה שנכנסו הפועלים לתוך ביתו, היות והתבואה מונחת על גבי בני אדם, ולא על גבי קרקע הלוקח.

לפיכך, בין אם פסק הלוקח את מחיר התבואה עם המוכר, עד שלא [עדיין לא] מדר את התבואה והניחה ברשותו.⁽²⁴⁾

ובין אם מדר הלוקח והונחה התבואה ברשותו, עד שלא פסק, ועדיין לא פסקו המוכר והלוקח ביניהם את מחיר התבואה.

הרי שניהן יכולין לחזור בהן.

אם פסק ולא מדר, יכולים הם לחזור בהם,

היות ועדיין לא עשה הלוקח קניין במקחו.

ואם מדר ולא פסק, יכולים הם לחזור בהם, היות ועדיין אין הם גומרים בדעתם למכור ולקנות, כפי שיבואר להלן בגמרא.

אם פירקן, אם פרק את משאם של חמריו 19-א ופועליו,⁽¹⁾ והכניסן לתוך ביתו, הרי יש כאן הנחה ברשות לוקח.

לפיכך, אם פסק הלוקח את מחיר התבואה עם המוכר, אפילו עד שלא מדר את התבואה שהוא קונה⁽²⁾, הרי זה קנה,⁽³⁾ ואין שניהן יכולין לחזור בהן.

שניהן יכולין לחזור כיון דעדיין לא פירקן, ונקט פסק עד שלא מדר מדר עד שלא פסק משום דבעי לפלוגי בסיפא ביניהם.

1. כתב הרשב"ם: בין אם המוכר פרק את התבואה והכניסה לתוך ביתו של לוקח, ובין אם הלוקח עשה זאת. אם פסקו את המחיר ביניהם קנה לוקח בחצירו, אף אם המוכר הוא שהכניס לשם את התבואה, ואם לא פסקו ביניהם את המחיר, לא קנה לוקח, אף על פי שהוא הכניס את התבואה לתוך ביתו.

2. כאשר בדעתו לקנות את כל התבואה, אין המדידה מעכבת, היות והיא אינה אלא "גילוי מילתא בעלמא" כמה עליו לשלם, אולם אם אין בדעתו לקנות אלא כמות מסויימת, אזי יכולים הם לחזור בהם עד שתגמר המדידה — רשב"ם, על פי הגמרא להלן עמוד ב.

3. א. קניינו של הלוקח הוא על ידי חצירו ורשותו, ולא על ידי משיכת התבואה אל רשותו, לפיכך אין צורך לפסוק את המחיר לפני פריקת התבואה מעל גבי החמרים, כי אף אם פסקו

ובתוספות פירשו שהתבואה מונחת על גבי בהמה. [ולדבריהם ניחא הא דקתני חמרים, כי לדברי רשב"ם שהתבואה מונחת על גבי האנשים, אם כן "פועלים" הם ולא "חמרים"].

ובבבא מציעא ט ב מיבעיא ליה לרבי אלעזר אם משיכת בהמה על מנת לקנות מה שעליה מועילה לקנות את מה שעל הבהמה, וכתבו התוספות דמהכא ליכא למפשט דלא קנה, היות וכאן מדובר כשהלוקח משך רק את החמרין, והם משכו את הבהמה.

ועוד כתבו: אפילו אם משך הלוקח את הבהמה עצמה, לא קנה את התבואה, כי משיכת בהמה על מנת לקנות את מה שעליה אינה מועילה אלא כאשר אמר לו המוכר בפירוש שעל ידי משיכת הבהמה הוא יקנה את מה שעליה, אבל כאן המוכר אמר לו בסתמא: לך וקנה, ובכהאי גוונא משיכת הבהמה אינה מועילה למה שעליה.

24. רשב"ם. לפי זה אתי שפיר הא דמשמע מן הברייתא שאם פסק ומדר קנה הלוקח.

ובתוספות פירשו מדידה בלא הכנסה לרשותו, לפיכך כתבו: אפילו מדר ופסק נמי

ברשותו. (4)

ומדבלין של מוכר ברשות לוקח, לא קנה המוכר, דהיינו, שכליו של המוכר טפלים ומתבטלים כלפי רשות הלוקח, ואינם מעכבים את קניינו של הלוקח, לכן, כליו דלוקח נמי, כשהם ברשות מוכר, לא קנה הלוקח. היות והחפץ נמצא ברשות המוכר, והכלי של הלוקח טפל אל הרשות של המוכר בה הוא נמצא, ואינו חולק רשות לעצמו. (5)

ואם מדד את התבואה עד שלא פסק את מחירה, לא קנה, אלא שניהן יכולין לחזור בהן. ולהלן מבארת הגמרא, מדוע תלוי הדבר בפסיקת המחיר.

וממה ששינונו, פירקן והכניסן לתוך ביתו ופסק עד שלא מדד, אין שניהן יכולין לחזור בהן, יש ללמוד, שכליו של מוכר אינם מעכבים את קניינו של הלוקח, שהרי מן הסתם היתה התבואה בכליו של מוכר, ואף על פי כן קנה הלוקח על ידי שנכנסו והונחו

מועילה אף בכליו של מוכר, כגון כשהוא מוציא מרשות מוכר לסימטא, ושוב אין להוכיח ממה שקנה במשיכתו לדין קניין חצר וכלים, וכן נראה מדברי הרשב"ם — רמב"ן.

ולדבריהם, הפסיקה היתה אחרי שהונחה התבואה ברשות לוקח [ואין המשיכה קונה למפרע על ידי מה שפסק אחר כך] שאם לא כן איך רוצה הגמרא להוכיח מכאן שרשותו של לוקח קונה לו אף אם התבואה בכליו של לוקח, הרי יש לדחות ולומר: הלוקח קנה על ידי משיכתו ולא בקניין חצר. וראה עוד ברבינו יונה ובתוספות בבבא מציעא ט ב ד"ה משוך אם משיכה בכליו של מוכר מועילה בסתמא בלא שהמוכר אמר לו משוך כלי זה וקנה מה שבתוכו.

4. ואם תאמר: אם הכלי בטל אגב רשות לוקח, מדוע לפני הפריקה כאשר עדיין התבואה נמצאת על גבי התמרים או על גבי בהמתן, לא קנה הלוקח על ידי חצירו היות והכל בטל אגב רשותו!?

יש לומר: דוקא כלי בטל אגב הרשות ולא בהמה — תוספות.

5. כתב הרשב"ם: אם אהני רשות לוקח לבטל

ביניהם את המחיר אחרי שכבר הונחה התבואה ברשותו — קונה הלוקח על ידי חצירו — רשב"ם.

ב. יש מפרשים: פירקן והכניסן לתוך ביתו קנה לוקח מטעם משיכה. וראיית הגמרא היא כך: אם מועילה משיכת התבואה כשהיא בכליו של מוכר, אם כן שמעת מינה: הכלי בטל אל הרשות בה הוא נמצא. וממילא יש ללמוד מכאן שהלוקח יקנה את התבואה בקניין חצר אף שהכלי הוא של המוכר, וכמו כן: לא יקנה כליו של לוקח ברשות מוכר היות והכלי טפל אל הרשות בה הוא נמצא וכן דעת הרמב"ם, ראה "לחם משנה" מכירה ד ה וב"אור שמח".

אבל אם תימצי לומר: אין הכלי טפל אל הרשות בה הוא נמצא, אם כן התבואה הנמצאת בכלי, הרי היא כנמצאת ברשותו של מוכר, ואין משיכה מועילה ברשותו של מוכר. [ועוד, אם אין הכלי טפל אל הרשות, דנים את הפירות ביחס לכלי, והרי לא זוו הפירות ממקומם ואין כאן משיכה, ראה ברמב"ן].

לפי זה, פסיקת המחיר היתה דוקא לפני הפריקה, כדי שמשיכתו תועיל לו בשעה שכבר נקבע המחיר, והמקח נעשה בגמירות דעת.

ג. אולם כבר הובא [לעיל פה ב הערה 19] שהתוספות ועוד ראשונים סוברים שמשיכה

באופן שפירק את משאם של החמרים והפועלים והניחם ברשות לוקח.

והרי שנינו: ברשות לוקח, כיון שקיבל עליו מוכר — קנה לוקח. ואם כן, מה לי פסק המוכר את מחיר התבואה עם הלוקח, מה לי לא פסק?

אמר ליה רבינא: אם פסק קנה לוקח, היות וסמכא דעתיה שיתקיים המקח.

אבל אם לא פסק — לא סמכא דעתיה, שמא לא יתקיים המכר, היות וכל עוד לא קצבו ביניהם את המחיר, יתכן שהמוכר ידרוש דמים מרובים, או שהלוקח ירצה לשלם דמים מועטים, והם לא ישתוו ביניהם.

לפיכך שנינו: אם פסקו ביניהם — קנה הלוקח, אף אם עדיין לא מדדו את המקח. ואם לא פסקו ביניהם — לא קנה הלוקח.

אמר ליה רבינא לרב אשי: תא שמע ראייה מדברי רב ושמואל, שכליו של לוקח קונים אף ברשות המוכר:

דרב ושמואל דאמרי תרווייהו, שניהם אמרו: כליו של אדם קונה לו בכל מקום.

ויש לדקדק: הרי לשון "בכל מקום" בא לחדש ולרבות; לאתויי מאי, מה באה לשון זו להוסיף?

אמר רב נחמן בר יצחק: אין ראייה מבריייתא זו! היות ואפשר לפרש אותה כך: פסק עד שלא מדד, אין שניהם יכולים לחזור בהם, באופן שפירקן מעל גבי החמרים, ושפכין מן הכלים על גבי קרקע.

אבל אם התבואה נשארה בתוך כלי המוכר, יש לומר שאין הלוקח קונה בהיות התבואה בכליו של מוכר, כי אין הכלי טפל אגב הרשות בה הוא נמצא.

איכפד רבא. רבא, שהביא ראייה זו, הקפיד על מה שדחה רב נחמן בר יצחק כך את ראייתו. כי מידי, האם "שפכין" קתני, הרי פירקן "קתני"?

ו"פירקן", משמע כמות שהם, עם הכלים בהם נמצאת התבואה.

אלא, אמר מר בר רב אשי: כך יש לדחות את ראייתו של רבא, ולומר: הכא במאי עסקינן במתאכלי דתומי, חבילות של שומים, שאינם מונחים בשקים על גבי החמרים, אלא כמות שהן — בלא שקים.

אבל בתבואה הנמצאת בשק, אם היה השק של המוכר, לא קנה הלוקח, אף אם נמצא השק ברשותו, היות וכליו של המוכר מעכב בעד קניינו.

אמר, שאל ליה הונא בריה דמר זוטרא, לרבינא: מכדי, "פירקן" קתני, הרי מדובר

להיפך: יותר מסתבר לומר שכליו של מוכר יתבטל אגב רשות לוקח, מאשר לומר שכליו של לוקח יתבטל אגב רשות המוכר, דניחא ליה למוכר שיתבטל כליו אגב הרשות כדי שיתקיים המקח.

כליו של מוכר, ולהוציאן מרשות מוכר, כל שכן וכל שכן דלוקח נמי ברשות מוכר יבטל הרשות את הכלי של לוקח, שלא להוציאן מחזקת המוכר שמוחזק בהן עד עתה. ובתוספות [לעיל פה ב ד"ה בכליו] כתבו

לאו, האם לא, לאתויי רשות מוכר?

אם כן, שמע מינה כליו של לוקח ברשות מוכר, קונה לו.

ודחינן: לעולם כליו של לוקח ברשות מוכר אינו קונה לו, ומדברי רב ושמואל אין להוכיח שקנה, כי התם מיירי כגון דאמר ליה מוכר ללוקח: זיל, קני! אני רוצה שיקנו לך כליך.

ואכן, אם אמר לו המוכר ללוקח בפירוש:

אני רוצה שהכלי שלך יקנה לך, בודאי קנה הלוקח, היות שהרי הוא כאילו השאיל לו המוכר ללוקח את מקום הנחת כליו.⁽⁶⁾

אבל הספק שלנו הוא בסתמא, כאשר המוכר לא אמר ללוקח יקנה לך כליך, שאז אנו דנים, האם הכלי טפל אל הרשות בה הוא נמצא, ולא קנה הלוקח, או שהכלי אינו טפל אל רשות המוכר, ונמצא שהחפץ הנקנה מונח ברשותו של הלוקח, וקנה לו כליו, כמו שחצירו קונה לו.⁽⁷⁾

בטל לגבי הרשות, או הרשות בטל לגבי הכלי, הלכך כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, וכן נמי כליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה. [וכתב הטור בשם הרמ"ה: היות ואנו אומרים לא קנה משום ספק והמוציא מחבירו עליו הראיה, אם כן כאשר יקנה הלוקח מן המוכר שני חפצים אחד בכליו של לוקח ברשות מוכר, ואחד בכליו של מוכר ברשות לוקח, הרי זה קנה אחד משניהם ממה נפשך, והחפץ הקטן שלו לכל הפחות].

אבל הרי"ף גרם בתחילת הסוגיא כך: בעי מיניה רב ששת מרב הונא כליו של לוקח ברשות מוכר קנה או לא קנה, אמר ליה לא קנה, ומתוך שהשיב לו דלא קנה אלמא שהכלי בטל לגבי הרשות, פסק נמי דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה. וראה מה שהשיג הרא"ש על הרי"ף בזה.

וה"כסף משנה" [מכירה ד ב] כתב בדעת הרי"ף והרמב"ם דתרתו בעינן, ובין בכליו של מוכר בין ברשות מוכר לא קנה הלוקח עד שיהיה כליו של לוקח ברשות לוקח. וראה עוד ב"מחנה אפרים" קניין חצר סימן י.

ב. האחרונים דנו: האם כליו של אדם הנמצא ברשות חבירו קונה לו דבר הפקר שנכנס אל תוכו, או שחבירו קנה על ידי רשותו. ראה "מגיד משנה", "לחם משנה" [זכיה ומתנה א ד]

6. כתב הרשב"ם לעיל פה א: כאשר אמר לו המוכר זיל קני, נחשב הדבר שיש לו רשות להניח שם את כליו. לפי זה אם נתן המוכר לקונה רשות מפורשת להניח שם את כליו, הרי הוא קונה בכליו אף בלא אמירת זיל קני, כדקיימא לן [פה א] כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו שם וראה עוד בעליות דרבינו יונה, ברשב"א, בש"ך ר ז וב"נתיבות המשפט" שם ס"ק ח.

אולם הרשב"ם כאן כתב דכמאן דמושיל ליה מקום הנחת כליו דמי. וכן הרי"ם מיגאש [פה ב ד"ה אמר ליה רבינא] כתב: ומהדרינן שאני התם דאמר ליה זיל קני כלומר בדאמר ליה זיל קני בקנין דכיון דאמר ליה הכין הוה ליה כמאן דאקני ליה מקום בחצרו למהוי ביה ההוא כלי והוה ליה ככליו של קונה ברשות לוקח. וכן כתב בנמוקי יוסף שבאומר לו זיל קני המקום מושכר לו באמירה בעלמא. [וכן צריך לומר לפי משמעות הרי"ף, ורש"י בגיטין עח א שאף במקום שאין המוכר מקפיד אין הקונה יכול לקנות ברשותו של המוכר, ראה שם ברשב"א]. וראה היטב בלשונות הרא"ש כאן ולעיל פה ב הערה 13 אות ה.

7. א. כתב הרא"ש: נמצא דמספקא לן אם הכלי

בקרקע⁽¹¹⁾.

ונכסים שאין להן אחריות, מטלטלין, אין נקנין אלא בקניין משיכה, שמושכן לרשותו, או לרשות שיש לו חלק בו, כגון סימטא או חצר השותפין, אבל אין המטלטלין נקנין⁽¹²⁾ בכסף ולא בשטר או בחזקה.⁽¹³⁾

בישיבה שבפורא מתנו לה היו שונים להא שמעתא דלקמן, משמיה דרב חסדא.

שתי הסוגיות הבאות הובאו כאן, אף שאינן עוסקות בקנין כליו של אדם, כיון שהגמרא רצתה להוכיח את הדין הנידון בהן מברייתא דארבע מדות.⁽⁸⁾

תנן התם בקידושין כו א :

נכסים שיש להן אחריות קרקעות⁽⁹⁾, נקנין בקניין כסף על ידי מתן מעות, ובקניין שטר⁽¹⁰⁾ ובקניין חזקה על ידי שהקונה "יחזיק"

ו"מחנה אפרים".

ואם היה כלי של לוקח בתוך כלי של מוכר ברשות לוקח ראה "בית שמואל" אבן העזר קלט יג ובמה שהקשו עליו ב"קצות החשן" [סימן ס"ק ו] ב"תורת גיטין" ובהגהת רבי עקיבא איגר דבחד זבינא בודאי אמרינן דקנה ממה נפשך.

כתב ב"קובץ שיעורים" אות שה: כל נידון הגמרא אם הכלי בטל אל הרשות או לא אינו אלא כאשר הכלי של אחד והרשות של אחר, אבל בחצר השותפין והכלי של אחד מהם [וכן בסימטא] אין הכלי בטל אל הרשות היות ויש לו רשות להניח שם כליו.

8. ראה מה שהובא להלן עמוד ב הערה 11 בשם רבינו גרשום.

9. שהן קיימים לעולם, ואחריות כל אדם — הלוה והנושה בחבירו עליהן שלפי שהן קיימין ועומדים לפיכך נסמכין עליהן — רשב"ם ורש"י קידושין כו א.

ופירוש "אחריות" — חזרה שחוזר המלוה עליהם וטורף אותם מן הלקוחות כשלא ימצא כלום ללוה — רמב"ם, וכלומר שחוזר לאחור, ולשון הערוך: "ואחריתך תאכל באש" [יחזקאל כג כה] תרגום: "ושפר ארעך תתוקד בנורא" [וכתב רש"י שם: שהן אחריות לישען עליהם לפרנסה]. — תוספות יום טוב קידושין א ה.

10. שכתב לו: שדי מכורה לך, או שדי נתונה לך, ומסר לו את השטר.

11. שנעל גדר או פרץ כל שהוא בקרקע, או שחפר בה מעט, אם היא עומדת לחרישה.

12. כאשר קונה אותם בפני עצמן, אבל אגב קרקע אפשר לקנות גם את המטלטלין על ידי כסף שטר או חזקה.

13. כתב הרשב"ם: לא באה המשנה למעט קניין הגבהה, וכל שכן הוא, שהרי הגבהה קונה בכל מקום ובכל דבר, דמשהגביהה — הניחה ברשותו אפילו בלא משיכה, כן נראה לי. וכן כתב בסמ"ע קצו ג דבמה שמגביהו בידו מביאו אותו לרשותו, דכל מה שהוא ביד האדם, הרי הוא כאילו מונח בביתו. [ובעליות דרבינו יונה כתב בסתמא: הגבהה עדיפא ממשיכה].

וב"קצות החושן" כתב: דאילו היכא דאינו מגביהו בידו ממש אלא מוגבה מכוחו נמי חשיב הגבהה כמו שכתבו תוספות פרק הגוזל [בבא קמא צח א ד"ה והנין] ואף על גב דהגבהה מכוח היה ברשות הרבים, ומשום דלא בעי סימטא אלא משיכה, אבל הגבהה קונה בכל מקום אפילו ברשות מוכר וברשות הרבים ואין לחלק בין הגבהה בידו ממש או מוגבה מכוחו. [וב"תורת גיטין" קלט טו נראה שאף אם מוגבה מכוחו קונה מתורת יד].

כל העושה מעשה שיש על עשייתו שני חיובי עונשים נפרדים, אחד קל ואחד חמור, כגון מיתה וממון –

כיון שהמיתה היא עונש חמור, והממון הוא עונש קל, הרי אנו אומרים "קים ליה בדרבה מיניה", כלומר, אנו מעמידים אותו בעונש הגדול, ואין מענישים אותו בעונש הקל.

כלל זה, ש"קים ליה בדרבה מיניה" נאמר אפילו אם לא נתחייב העובר בפועל בעונש החמור, אלא די בכך שעבר עבירה שיש בה גם עונש חמור.

וכגון שעבר את העבירה שחייבים עליה עונש חמור, בשוגג, שאז הוא אינו נענש במיתה, ובכל זאת הוא אינו נענש בעונש

ובשיבה שבפומבדיתא מתנו לה, משמיה דרב כהנא.

ואמרי לה יש אומרים שמועה זו משמיה דרבא⁽¹⁴⁾:

לא שנו במשנה הנ"ל בקידושין, שמשיכה קונה אלא בדברים שאין דרכן להגביה, היות והם כבידים, ⁽¹⁵⁾ אבל דברים שדרכן להגביה, דברים קלים⁽¹⁶⁾ – בהגבהה, אין, אכן, קונים אותם ובמשיכה לא, אינם נקנים.

יתיב אביי וקאמר להא שמעתא, אביי ישב ושנה שמועה זו: דברים שדרכם בהגבהה, אין נקנין במשיכה, אלא בהגבהה בלבד.

איתיביה רב אדא בר מתנה לאביי מברייתא:

ולא דמי למי שמגביה בידו ממש, ראה שם.

14. ברי"ף וברא"ש איתא: אמר רבה לא שנו וכו'.

15. ולא במשיכה בלבד הם נקנים, אלא אף בהגבהה, שהגבהה קונה בכל מקום ובכל דבר – רשב"ם, ותוספות וכן היא שיטת רוב הראשונים. וברשב"א כתב בשם הראב"ד שדברים אשר אין דרכם בהגבהה, נקנים במשיכה ולא בהגבהה.

וב"אור שמח" [שם] חילק בין אוחז בידו לבין אם אינו אוחז בידו אלא שהחפץ מוגבה מחמתו, דלא מהני הגבהה זו אלא בדברים שדרך להגביה אותם ולא בדברים שאין דרכם בכך, ראה תוספות בבבא קמא צח א ד"ה הני.

16. הרשב"ם כתב לחלק בין דברים קלים לבין דברים כבדים. ובעליות דרבינו יונה כתב: דברים

וראה ברשב"א לעיל עו ב שכתב דאף שאויר חצירו של מוכר כחצירו מכל מקום קנה בהגבתו כיון דאיכא דעת אחרת מקנה, וכיון דעקר מחצירו ממש אין אוירו חשוב כל כך שלא תקנה שם הגבתו, אף על פי שאין משיכה קונה בחצירו ממש, אף על גב דאיכא דעת אחרת מקנה.

ובקידושין כו א תמה הרשב"א על דברי המפרשים שאפשר לקנות פיל על ידי מה שתולה חבילי זמורות והפיל קופץ למעלה כדי לאכלן, והרי אם אינו מגביהו ממש [בידיו] איך קנה לוקח ברשות מוכר כיון שאויר חצירו כחצירו וכל שסופו לנוח חשבינן ליה כנח על גבי קרקע. וראה ב"קצות החושן" [רעג ד] וב"דבר אברהם" [סימן כא ס"ק טז ובמילואים כא טו – טז]

וב"אור שמח" [מכירה א ד ד"ה אולם] כתב דאף שכתב הרמב"ם שכליו של אדם קונה לו גם מטעם הגבהה, מכל מקום אין זה אלא בסימטא, אבל ברשות הרבים לא מהני מה שמוגבה מכחו,

הקל של הממון. (17)

לפיכך, הגונב ממון מחבירו בשבת, באופן שבגנבתו עבר הגנב על מלאכת הוצאה בשבת, הרי הוא פטור מתשלום ממון על הגניבה, היות והוצאה בשבת היא עבירה המחייבת מיתת בית דין.

תניא: **הגונב כים**, ארנק, ובתוכו מעות, **בשבת**, שהגביהו והוציאו מרשות בעלים והניחו ברשות הרבים, הרי הוא **חייב** לשלם על הגניבה. (18)

ואף על פי שהוא חייב סקילה על הוצאת הכיס מרשות היחיד לרשות הרבים, אין אומרים "קים ליה בדרכה מיניה" —

כיון שכבר נתחייב בגניבה, כשהגביה את הכיס ממקומו ברשות היחיד, קודם שיבוא לידי איסור שבת⁽¹⁹⁾, שאינו אלא כשהוציא את הגניבה והניחה ברשות הרבים.

אבל, אם היה מגרר את הגניבה ויוצא מרשות הבעלים, מגרר אותה ויוצא —

דהיינו שלא הגביה אותה ברשות הבעלים בכדי שיתחייב על "קניין" הגניבה על ידי הגבהה, אלא מעשה הגניבה היה רק בהוצאת החפץ מרשות הבעלים, על ידי שמשך את הגניבה מרשות הבעלים לרשות הרבים⁽²⁰⁾

כבר הקשו בכתובות לא ב קושיא זו, ותירצו: הכא במאי עסקינן דאפקיה לצידי רשות הרבים, שסמוך לבתים היו נותנים אבנים ומכשולות כדי שלא יתחככו העגלות בבתים, ומקום זה קרוי: "צידי רשות הרבים".

וצידי רשות הרבים, לדעת רבי אליעזר, דין רשות הרבים יש להם לעניין חיוב על הוצאת שבת, ודין סימטא לעניין קנין משיכה היות ולא שכיחי ביה רבים.

עוד תירצו שם: במוציאו לרשות הרבים ממש, וכגון שצירף ידו למטה משלשה לקרקע, וגרר את הכיס בידו השניה מרשות בעלים, ונפל הכיס אל ידו הסמוכה לקרקע ברשות הרבים.

ולדעת התוספות והרבה ראשונים, סוגיא דדין אינה סוברת כתירוץ זה, שהרי לפי תירוץ זה לא קנה הגנבה את הכיס על ידי "משיכה", אלא שידו של אדם קונה לו [בתורת הגבהה או מדין קניין יד], ואילו סוגיא דדין מפרשת שגנב קנה את הגניבה בקניין משיכה, אבל הרשב"ם מפרש את סוגייתנו על פי התירוץ הנ"ל וסובר שקניין הגנב בכיס אינו מטעם הגבהה, אלא שבמשיכה

שאינ דרכן להגביה, פירושו: מתוך כובד משאם אין דרכן להגביהן ולישא אותן בידו, אלא מושכין אותם או עומסין אותן על כתף. וראה להלן הערה 26.

17. הכי קיימא לן בכתובות לה א [וראה שם בתוספות ד"ה ומי].

18. חייב הוא להשיב את הגניבה לנגנב, ואם באו עדים על גניבתו הרי הוא חייב בתשלומי כפל.

19. ואף אם לא היו עדים שהתרו בו על איסור שבת, ואפילו אם היה שוגג בדבר, מכל מקום פטור הוא, כפי שנתבאר בהקדמה לברייתא זו. [לפיכך שנינו: קודם שיבוא לידי איסור שבת, ולא שנינו חיוב סקילה].

20. ואם תאמר: איך קנאו הגנב במשיכתו מרשות בעלים אל רשות הרבים, הא קיימא לן אין משיכה קונה ברשות הרבים!.

הרי זה פטור מלשלם על הגניבה, (21) שהרי החיוב על איסור שבת ואיסור גניבה באין הם כאחד, בשעה שהוציאו מרשות בעלים.

ומברייטא זו רוצה הגמרא להוכיח שאף דבר שדרכו בהגבהה נקנה במשיכה:

והרי כיס, ד"בר הגבהה" הוא, שהרי כיס רגיל דבר קל הוא, (22) ואפילו הכי קני במשיכה?

ןמוכח, שמועילה משיכה בכיס זה לקנותו ב"קניני גניבה". (23)

לתוך ידו הרי הוא מושכו למקום שיש לו רשות להניח שם את כליו. [וראה ב"קצות החושן" שנא א וחידושי הגר"ח גניבה ג ב].

21. אם באו עדים על גניבתו אינו משלם כפל, ולא עוד אלא שפטור הוא מדין "והשיב את הגזלה אשר גזל" ואם רוצה הבעלים את כיסו, אין בית דין כופין את הגזולן להשיב את הכיס, אלא אם ירצה הבעלים, יבא ויקחנו מבית הגנב — על פי "קצות החושן" שנא ג.

22. בכתובות לא ב העמידו ברייתא זו בכיס בינוני, כי כיס קטן אין דרך לגוררו במשיכה, ואם משך אותו — אינו מתחייב עליו בשבת, ובכיס גדול אין שום חידוש בברייתא [לפי אותה שיטה שדנים עליה בסוגיא שם].

אבל בכיס בינוני יש חידוש בברייתא, כי סלקא דעתך אמינא אין דרך הוצאה בכך ואינו מתחייב בשבת, וקא משמע לן דאף בכיס בינוני הוי דרך הוצאה.

לפי זה יש לתמוה איך סלקא אדעתין בסוגיא דידן לפרש את הברייתא בכיס רגיל שהוא קל ודרך להגביהו, והא בכיס רגיל שמשכו על גבי קרקע אין חיוב בהוצאת שבת, כמבואר שם בכתובות!?

וכתבו התוספות לתרץ שלשה תירוצים:

א. יש דברים שדרך הוצאה בכך לעניין שבת, ואפילו הכי לעניין קניין, אין נקנין אלא בהגבהה. כלומר, גם לפי הסלקא דעתין בסוגיא כאן, מדובר בכיס בינוני, וכיס בינוני הוא חפץ שיש בני אדם שמושכים אותו, וזה מספיק כדי

להחשב דרך הוצאה בכך לענין שבת, אבל היות שדרכו אף בהגבהה, לעניין קניין אין מועילה בו משיכה וצריך הוא הגבהה.

ב. סלקא אדעתין בסוגין לפרש את הברייתא בגנב שהיה מגרר ויוצא דרך מחתרת, ואז נחשב הדבר כדרך הוצאה לעניין שבת אפילו בכיס רגיל וקל שדרך להגביהו, ולעניין קניין קשיא לן, איך קנה במשיכתו, הרי חפץ זה דרכו בהגבהה. ג. אכן, בעל כרחינו לפרש ברייתא זו בכיס בינוני, שאם לא כן תיקשי הא אין דרך הוצאה בכך, ואביי היה יכול לדחות את קושיית רב אדא ולומר לו: הרי אף לדעתך, שדבר שדרכו בהגבהה נקנה במשיכה, חייב אתה להעמיד ברייתא זו בארנק כבד, וממילא אין מכאן קושיא אף למאן דאמר דבר שדרכו בהגבהה אינו נקנה במשיכה, וראה להלן הערה 26.

23. א. בפשוטו כוונת הגמרא היא כך: הרי במשיכתו מרשות הבעלים אל רשות הרבים, נעשו שני דברים: א. הוצאה ומלאכת שבת, ב. גניבה; ואמנם, אין חיוב עונש על גניבתו, כיון דקים ליה דרובה מיניה, אבל מכל מקום בודאי יש כאן "מעשה גניבה", והרי כדי לעשות מעשה גניבה, צריך מעשה קניין, ואם אין כאן קניין משיכה, אין כאן גניבה, וראה ברש"ש.

והנה הרשב"ם כתב: והא כיס דבר הגבהה הוא, ואפילו הכי אי לאו משום איסור שבת הוה קני ליה במשיכה, כגון אם היה מגרר ויוצא בחול.

משמע מלשון רשב"ם שהגונב בשבת באופן שמתחייב הוא בנפשו אין לו "קנייני גניבה"

ותיקשי למאן דאמר: דברים שדרכם בהגבהה, אינם נקנים במשיכה!?

אמר, תירץ, ליה אביי: כאן מדובר באופן שגרר את הכיס **במיתנא**, ברצועה, בכיס שגוררים אותו ברצועה.

אך תמה רב אדא בר מתנה ואמר לאביי: **אנא נמי**, בכיס שמושכים אותו **במיתנא**, **קא אמינא**! מה בכך שיש לכיס רצועה, והרי סוף סוף, הוא דבר שדרכו בהגבהה, ואינו נקנה במשיכה! (24)

אמר ליה אביי לרב אדא: לא מדובר בכיס

קל שיש לו רצועה, אלא **במידו דבעי** (25) **מיתנא**, בדבר כבד שצריך רצועה, ואין דרכו בהגבהה אלא במשיכה. (26) (27)

תא שמע ראייה מברייתא, דארבע מדות במוכרים, שדבר הנקנה בהגבהה, נקנה גם במשיכה:

דתניא: **ברשות מוכר** — לא קנה לוקח, עד **שיגביהנה**, או עד **שיוציאנה** וימשכנה **מרשותו של מוכר** לסימטא.

והניחה הגמרא, שבאותו חפץ ששנינו לגביו "עד שיגביה", שנינו לגביו גם "עד

"גדול מאד" כלשון הרמב"ם, כי אף כיס גדול מאד אינו אלא משא בעל משקל בינוני]]

26. לעיל הערה 22 הובאו שלשה תירוצי תוספות איך ליישב את הסוגיא בכתובות עם קושיית הגמרא בסוגיא דידן.

והנה לפי ביאורו הראשון של התוספות, צריך לפרש שאמנם סלקא אדעתין שמדובר בכיס בינוני, אבל למסקנא מיירי בכיס גדול. [נדלא כסוגיא דכתובות, כי לפי סוגיא דהתם בכיס בינוני מועילה משיכה, וכתבו הראשונים שמחלוקת סוגיות היא, והלכה כסוגיא דידן שנשנתה במקומה והיא עיקר].

אבל לפי ביאורם השני והשלישי יש לפרש אף למסקנה בכיס בינוני. ובפשוטו תלוי הדבר בגירסא ובפירושו של רבינו גרשום והרשב"ם, ראה בשתי ההערות הקודמות ובהערה 16.

27. כתבו הראשונים: יש להוכיח מדברי הגמרא כאן שדבר כבד שדרך למשכו, נקנה גם בהגבהה, שהרי כיס זה צריך הוא מיתנא כדי לטלטלו, ואף על פי כן שנינו ברישא: הגונב כיס בשבת חייב, שכבר נתחייב בגניבה — בהגבהה, קודם שיבא לידי איסור סקילה. [ולא מסתבר

בחפץ הנגנב, ורק באופן שאפשר לחייבו על גניבתו — יש לו "קניין" בחפץ, ראה ביאור הדבר ב"נתיבות המשפט" סימן שנא.

24. כתב הרשב"ם: אביי השיבו בסתמא, וסבור היה רב אדא דכיס קטן הוא, ותמה על תירוץ זה, ואמר ליה: אנא נמי מיתנא קאמינא לך, דאף על גב דאיכא ביה מיתנא דרכו להגביה הוא.

ורבינו גרשום פירש: **אמר ליה במיתנא** — בארנק גדול שיש רצועה בתוכו ונוהגים לגרור אותו ברצועה. אמר ליה רב אדא **אנא נמי במיתנא קאמינא** — הרי יכול הוא להגביהו, ודרכן של רוב בני אדם להגביה כיסן יותר מאותן שגוררין. [ותירץ אביי: בכיס גדול כמו שק שאין אדם יכול להגביהו אלא קושרו בחבל ומושכו]. וראה בהערה 26.

25. כך היא הגירסא שלפנינו וכן בפירושו רבינו גרשום: **דצריך מיתנא**. [וכתב רבינו גרשום: שאין אדם יכול להגביהו]. אבל ברשב"ם איתא: **דחזי למיתנא**, כלומר שראוי הוא לרצועה. [ובפשוטו גם כיס "בינוני" ראוי לרצועה, כי לפעמים נוח לאדם למושכו ולא להגביהו, ראה בהערה הבאה. (ואף כיס "בינוני" הוא כיס

שימשוך".

אלמא, מוכח מכאן: מידי ד"בר הגבהה", אי בעי בהגבהה קני ליה, ואי בעי במשיכה קני ליה, חפץ שראוי להגביה אותו, כגון דבר קל, אם ירצה, קונה אותו בהגבהה, ואם ירצה, יקנהו במשיכה.

וקשיא על מה שאמרו: דברים שדרכן להגביה, אין נקנים במשיכה! (28)

אמר, תירץ רב נחמן בר יצחק: לא קשיא!

ברייאתא זו לצדדין קתני, שתי הלכות נאמרו כאן בשני מקרים שונים: (29)

מידי דבר הגבהה — נקנה בהגבהה ולא במשיכה.

ומידי דבר משיכה — אף במשיכה הוא נקנה.

תא שמע ממשנתנו, שהרי שנינו בה: המזכיר פירות לחבירו, משך ולא מדד קני.

והא פירות, דדברים קלים הם, ובני הגבהה נינהו, וקתני דקני במשיכה, ותיקשי למאן דאמר דברים שדרכן בהגבהה אין נקנין במשיכה?!?

ומשנינן: הכא במאי עסקינן, בשליפי רברבי, במטענים גדולים של פירות, אשר קשה להגביה אותם, (1) ועל כן קונה אותם הלוקח במשיכה. אבל דבר קל שאפשר להגביהו, אין מועילה בו משיכה.

ותמהינן: אי הכי, (2) אימא סיפא: הלוקח פשתן מחבירו, הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר, כלומר שיגביהנו. (3)

ולדברך, מאי שנא פירות, מאי שנא פשתן?! (4)

אטו, וכי פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי,

לומר: לצדדין קתני, כדלקמן].

28. כתבו הראשונים: הגמרא היתה יכולה לתרץ שמדובר בחפץ שאין דרך להגביהו אלא למשוך אותו, ואף על פי כן קונה הוא בהגבהה, כפי שנתבאר לעיל שהגבהה קונה בכל דבר, וראה מה שביארו הרשב"ם ורבינו יונה מה טעם לא תירצה הגמרא תירוצ זה.

29. ולא נאמרו שתיהן באופן [צד] אחד, אלא זה לצד זה וזה לצד זה.

1. כתב הרמב"ם [מכירה ג ב]: אם היה הטעון של פלפלים או אגוזים ושקדים וכיוצא בהן, והיה גדול שאין אחד יכול להגביהו הרי זה נקנה במשיכה, שאם יתירו יתפרד ויהיה לו בו טורח גדול, וכן כל כיוצא בזה.

2. ראה להלן בהערות ביאור השקלא וטריא בסוגיא כיצד להבין את דברי המשנה והחילוק שבין פירות ופשתן.

3. והא דקתני: עד שיטלטלנו ממקום למקום, הוא משום שכך דרך המגביהים את מקום, שאינם מגביהים על מנת להניח במקום שהגביהו, אלא מגביהו והולך לו ונטלו לרשותו — רשב"ם. וראה עוד ברבינו יונה.

4. א. כתב הרשב"ם: הגמרא עומדת כאן על שינוי הלשון במשנה; לענין פירות שנינו לשון משיכה, ואילו לענין פשתן שנינו לשון טלטול למקום אחר, וכך מקשה הגמרא:

בשלמא אם נניח שגם דבר קל נקנה במשיכה, אם כן יש לפרש הן את הדין של